

ՄԵՆՔ ՄԱՐԴ ԹԱՂԵԼ ԼԱ՛Ր ԳԻՏԵՆՔ

Posted on January 30, 2011 by Keghart

keghart.com

Category: [Opinions](#)

Պարոյր Աղապաշեան, **Փոխան Խմբագրականի**, Պեյրուբ, 21 Յունուար 2011

Հայ իրականութենէն ներս, ո՞վ չէ լսած այս արտայայտութիւնը, մանաւանդ ամէն անգամ որ իր մահկանացուն կը կնքէ ականաւոր դէմք մը, վաստակաւոր մտաւորական մը, յայտնի ազգային մը:

Ասիկա դարձած է «անգիր աւանդութիւն» մը, եթէ բացառենք կարգ մը պարագաներ (կամ առանձնաշնորհեալներ), որոնք իրենց կենդանութեան օրօք, կ'արժանանան համապատասխան ուշադրութեան (մեծարանքի կամ յարգանքի կարգով):

Պարոյր Աղապաշեան, **Փոխան Խմբագրականի**, Պեյրուբ, 21 Յունուար 2011

Հայ իրականութենէն ներս, ո՞վ չէ լսած այս արտայայտութիւնը, մանաւանդ ամէն անգամ որ իր մահկանացուն կը կնքէ ականաւոր դէմք մը, վաստակաւոր մտաւորական մը, յայտնի ազգային մը:

Ասիկա դարձած է «անգիր աւանդութիւն» մը, եթէ բացառենք կարգ մը պարագաներ (կամ առանձնաշնորհեալներ), որոնք իրենց կենդանութեան օրօք, կ'արժանանան համապատասխան ուշադրութեան (մեծարանքի կամ յարգանքի կարգով):

Վերջին տարիներուն, յատկապէս հայրենի իշխանութիւններու կողմէ, «բեկում» մը առաջացաւ այս մարզէն ներս, դժբախտաբար, սակայն, մեծ մասամբ սխալ ուղղութեամբ, առնուազն, հաշուենկատ տնօրինումներով, ստուերելով տուչութիւններու, պարզեւատրութիւններու, մրցանակայատկացումներու արարողութեանց նուիրականութիւնը:

Խորհրդային կարգերու տարիներուն, այս արարողութիւնները ունէին իրենց լրջութիւնը, իստապահանջութիւնը, ինչ որ ցուցանիշ էր մակարդակի եւ որակի իրողութեան, թէ՛ գիտական, թէ՛ պատմական, թէ՛ կրթական, թէ՛ ակադեմական բնագաւառներուն համար:

Սփիւռքը, համեմատաբար, աւելի զուսպ ու զգօն էր, թէեւ հոս ալ, անցնող տարիներուն սկսան արձանագրուիլ որոշ չափազանցութիւններ, յաճախ միջնորդական, պարագայական կամ հաշուենկատական կարգադրութիւններով:

Մեզ հետաքրքրողը եւ մտահոգողը հայ մտաւորականին, արուեստագետին, մշակութային գործիչին եւ ընդհանրապէս ստեղծագործական միտքին հետ առնչուող վերաբերմունքներն են, որոնք արժանաւորութեան չափանիշներով չեն գնահատուիր

Կամ ընդհանրապես կը գնահատուին... կամայական ու պատեհապաշտական մօտեցումներով:

Կար ատեն, երբ «յետ մահու» մեծարանքի տնօրինումները, ուշացած կամ վերջին պահու «փրկութեան» փորձեր էին. այսօր, կը թուի թէ այդ հանգրուանը շրջանցուած է, բայց, արդեօ՞ք արդարանալի է այս մէկն ալ, երբ կայ ակտի կարճ ու կտրուկ ճամբան - «Նախամահու» օրերուն կազմակերպելը զայն:

Ի՞նչ իմաստ ունի յապաղած մտածումներով շարժիլ, երբ ասիկա «անկենդանութեան» համազօր տխուր եւ անիմաստ փորձառութիւն մըն է:

Գոհունակութիւնը որո՞ւն կերթայ - մեկնողի՞ն, մնացողի՞ն, թէ՞... շնորհողին:

Հրատապ խորհրդածութեան պարագայ չէ՞ այս մէկը:

***

Վերջերս, հայ ժողովուրդը կորսնցուց իր բազմատաղանդ զաւակներէն մէկը՝ աշխարհահռչակ խմբավար-երաժշտագետ ՕՀԱՆ ՏՈՒՐԵԱՆԸ, որ հայութեան պատիւ ու հպարտութիւն բերող բացառիկ արուեստագետ մըն էր:

Սակայն, անկախացած Հայաստան վերադարձած Տուրեան, իր տաղանդը ու նպաստը հայրենիքին ծառայեցնելու համար, ինչպիսի՜ սադրանքներու, խժբժանքներու եւ որոգայթներու ենթարկուեցաւ, «հովանաւորեալ» կարգ մը գործակից արուեստագետներու կողմէ, որոնք պարզապէս նախանձ ու մաղձ ունէին անոր հանդէպ:

Բարեսիրտ ու բարեմիտ ազնուահոգի արուեստագետը, ի զո՛ւր սպասեց որ հայրենի իշխանութիւնները, մանաւանդ յատենի նախագահ Ռոպերթ Զոչարեանը, սաստեն չարամիտները, արգելակեն անոնց չարագործութիւնները:

Տուրեան առաւ իր յանդուզն քայլը, հաւատալով որ պետական այրերը տեղ մը կը զգաստանան, իր արուեստագետի ու հայ արուեստի վարկը կը վերականգնեն, սակայն, ոչ, հետեւաբար, ի լուր այդ կշտամբանքին, ան վերադարձուց իրեն շնորհուած պետական պարգէներն ու շքանշանները ու դառնացած հեռացաւ Հայաստանէն:

Պրն. Զոչարեան, կը պատմուի, քմծիծաղով եւ անտարբերութեամբ ընդունած է այս «ակետիս»ը, մինչ Տուրեան, Մոսկուայի մէջ արժանացած է բարձր գնահատանքի ու ղեկավարած՝ Մոսկուայի սիմֆոնիք նուագախումբը:

Սակայն, իր սիրտն ու հոգին «հայրենի լեռներում» էր ու վերադարձաւ Հայաստան,

Նախընտրելով իր ժողովուրդին ցաւերն ու յոյգերը բաժնել, նոյնիսկ մասնակցելով ընդդիմադիրներու հանրահաւաքներուն:

Երկրորդ (արդեօ՞ք միայն) հարուածը ստացաւ ներկայ իշխանութիւններէն, երբ երեւան իր բնակութեան յատուկ կեցութեան անձնաթուղթի ժամկետը, անցած ըլլալով, արժանացաւ... տուգանքի, իսկ ասիկա խորապէս ցնցեց առանց այդ ալ իր փխրուն առողջութիւնը, զինք առաջնորդելով...:

Հիմա ինչպէ՞ս որակել հակամարդկային, հակազգային ու հակարուեստային այս արարքները, որոնք տնօրինուեցան այս Մեծ Մարդուն նկատմամբ, իր մեծաւորներուն կողմէ, յետոյ ալ անոր յուղարկաւորութեան ներկայ գտնուեցան:

Հայաստանի մշակոյթի նախարարուհի՝ Յասմիկ Պօղոսեան, որ յուղարկաւորութեան արարողութեան ներկայ գտնուեցաւ, ի՞նչ զգաց, իսկ նախկին նախագահը խայթ ունեցա՞ւ, թէ՞ պետք է ինքնագոհացումը ունենալ ըսելու.

Մենք մարդ թաղել լա՛ւ գիտենք...

Ասիկա յիշեցնել տուաւ նմանօրինակ ուրիշ ողբերգութիւն մը. «Ամենայն Հայոց բանաստեղծուհի» ՍԻԼՎԱ ԿԱՊՈՒՏԻԿԵԱՆԻՆ նկատմամբ գործուած անընդունելի դաժանութիւնը, նոյն Ռոպերթ Զոչարեանէն, որ միայն արհամարհեց, անպատուեց ու հալածեց բազմատաղանդ բանաստեղծուհին, որովհետեւ համարձակած էր քննադատել անոր վարած քաղաքականութիւնը ու բռնատիրական վարքագիծը, իր շնորհած շքանշանը վերադարձնելով «նուիրատու»ին:

Դժբախտաբար, օրին, Հայաստանէն շա՛տ քիչեր պաշտպանեցին Կապուտիկեանին արի կեցուածքը, նոյնիսկ գտնուեցան, այսպէս ըսուած գրչեղբայրներ, որոնք գրիչ ճօճեցին անոր դէմ:

Սիլվան եւս մեկնեցաւ իր հայրենի աշխարհէն սրտնեղած իր պետական աւագանիէն ու շրջանակէն:

Յուղարկաւորութիւնը անոր եղաւ փառաւոր (°), որովհետեւ գործի դրուեցաւ նոյն տրամաբանութիւն-արտայայտութիւնը.

Մենք շա՛տ լաւ մարդ թաղել գիտենք...

